

Zingend en knutselend Duits leren

Vroeg vreemdetalenonderwijs op de basisschool

Achtergrond - 13 oktober 2010

De kinderen van groep 3 kijken verbaasd en een beetje verontrust als juf Annie plotseling Duits spreekt. Maar al snel hebben ze door waar het over gaat en enthousiast spreken ze haar na: "Das Blatt ist grün!" Op vrije school De Driestroom in Den Bosch doen ze al jaren wat de Nederlandse overheid wil stimuleren: kleine kinderen vreemde talen leren.

Als je 6 jaar bent en je zit net een maand of twee in groep 3, is het verrassend als je juf na de ochtendpauze ineens Duits spreekt. Dat hebben de kinderen nog niet meegemaakt. Maar juf Annie vertelt een verhaal dat ze eerder die ochtend ook hebben gehoord: de moeder van klasgenootje Saar krijgt een baby.

Met haar vingers telt de juf, net als vanmorgen, hoeveel mensen er dan in het gezin van Saar zijn. 'Der Papa, die Mama, Saar, die Schwester von Saar, und das Baby. Ein, zwei drei vier fünf.' De gezichten klaren weer op. Dit begrijpen ze. Enthousiast tellen de kinderen mee.

Juf Annie blijft Duits spreken, langzaam en duidelijk en ze laat steeds zien wat ze bedoelt. Zo komen kleuren aan bod, maar ook woorden als Schere (schaar), spazieren (wandelen) en rühren (roeren). De kinderen doen de bewegingen na terwijl ze de woorden herhalen.

Zingen

Op de vrije school De Driestroom in Den Bosch zijn de kinderen gewend na te zeggen wat ze horen. Dat is onderdeel van de manier van lesgeven, legt Marjolein van de Wal uit, die Duitse les geeft in groep 5 en in haar eigen groep 8. "We doen hier op school veel aan zingen en toneel. In de kleuterklassen zingen we ook al liedjes in andere talen."

Juf Annie zingt na het vertellen ook een Duits liedje. „Alle meine Entchen, schwimmen auf dem See, schwimmen auf dem See, Köpfchen in das Wasser, Schwänzchen in die Höh!“ Na twee keer zingen de kinderen mee. Op een plaatje waarop de eendjes in het water staan afgebeeld, zien ze wat ze zingen.

In de blauwgekleurde vellen papier die de juf vervolgens uitdeelt, knippen de

kinderen golfjes. Op een wit vel tekenen ze eendjes, die ze uitknippen en inkleuren. Nu kunnen ze hun eigen eendjes laten zwemmen. Terwijl ze knutselen, zingen sommige kinderen het liedje automatisch voor zich uit.

Vroeg vreemdetalenonderwijs

De Driestroom is een van de ongeveer driehonderd Nederlandse scholen die aan vroeg vreemdetalenonderwijs doen (vvto). Het ministerie van Onderwijs [stimuleert vvto-projecten](#) om het taalniveau van Nederlanders te verbeteren. Nederlanders spreken hun talen minder goed dan zij zelf denken, stelde de Onderwijsraad in 2008 in een advies aan het ministerie. Het streven van de Europese Unie om iedere burger twee vreemde talen goed te laten spreken, wordt niet gehaald.

In Nederland is nog weinig onderzoek gedaan naar vvto. Volgens een rapport uit 2009 van het Europees Platform dat internationalisering in het Nederlands onderwijs stimuleert, is aangetoond dat vvto “overwegend positieve effecten” heeft. Andere studies wijzen uit dat kinderen die voor hun zevende een vreemde taal leren, makkelijker het moedertaalniveau bereiken.

Van de Wal hoort van oud-leerlingen van De Driestroom dat ze op hun middelbare scholen veel voordeel hebben van hun extra talenkennis. “Er is een basis waar ze op kunnen voortborduren.”

Duitse taalassistentente

Juf Annie - “Ik heb zelf nog Duits van de nonnen geleerd” - ziet dat het werkt dat de kinderen een vreemde taal spelenderwijs leren. “Vroeger leerden we ze bijvoorbeeld gedichten, maar dat was te moeilijk. Vorig jaar hebben we hier een Duitse taalassistentente gehad. Van haar hebben we veel geleerd en ook veel praktisch lesmateriaal gekregen.”

De Driestroom kon zich de Duitse taalassistentente veroorloven omdat er geld was van het Europees Platform. “Op vrije scholen gaan we er van uit dat kleine kinderen van een jaar of 6 gevoelig zijn voor vreemde talen. Dat willen we benutten”, zegt Van de Wal. Daarom leren ze allemaal Engels en afhankelijk van de leerkracht Duits of Frans. Dit jaar heeft De Driestroom een Franse taalassistentente in dienst.

De taalassistententen hebben het vreemdetalenonderwijs op de school verbeterd. Ook nascholingscursussen van het Goethe Instituut in Berlijn en München leverden nieuwe ideeën op, vertelt Van de Wal. “Eerst deden we het zelf en maakten we ook zelf het materiaal. We lazen veel klassikaal en behandelden vrij vroeg al de grammatica. Toen haakten de kinderen eerder af. Nu richten we ons meer op communicatie in de vreemde taal, het durven praten.” Pas vanaf groep 6 gaan de

leerlingen ook lezen en schrijven en komt stukje bij beetje de grammatica aan bod.

Stampen met je voeten

In groep 5 geeft Van de Wal 's middags zelf Duitse les. Deze kinderen, gemiddeld 8 jaar, zijn er duidelijk aan gewend. Ze zingen Duitse liedjes uit hun hoofd mee en antwoorden op eenvoudige vragen over hun eigen tekeningen in het Duits. Ook hier lijkt het toverwoord herhalen. "Welche Farbe hat das Haus?" vraagt de juf. "Das Haus ist braun". "Scheint die Sonne?" "Nein, die Sonne scheint nicht."

Al tekenend, zingend en ook hier weer meebewegend - klappen, zwaaien, wijzen en favoriet: stampen met de voeten op de grond - pikken de kinderen nieuwe woorden snel, bijna automatisch op.

Na een half uur is het genoeg. Anders wordt het teveel, zegt Van de Wal. De leerlingen gaan weer zitten, pakken een boek en gaan lezen. Het is muisstil in de klas.

Afb. Kaartspel Duits: Duitslandweb

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/3041/zingend-en-knutselend-duits-leren>